

02.04.24

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**02 Nisan 2024
Salı**

02.04.24

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

02 Nisan 2024 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

— Kamu Sağlık Tesisleri Ruhsatlandırma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Orman Köylülerinin Kalkındırılmalarının Desteklenmesi Faaliyetlerine İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

GENELGE

— Sıfır Atık ile İlgili 2024/4 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi

TEBLİĞ

— İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2024/14)

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

— Anayasa Mahkemesinin 23/1/2024 Tarihli ve E: 2023/156, K: 2024/19 Sayılı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 22/2/2024 Tarihli ve E: 2023/49, K: 2024/54 Sayılı Kararı

Hayvan hareketleri 7/24 izleniyor

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, Erzurum ve Elazığ'da hayvan denetim istasyonlarını faaliyete açarak, sayının bu yıl içerisinde 8'e yükseleceğini söyledi. Veteriner Yol Kontrol ve Denetim İstasyonları ile hayvan hareketleri 7/24 izlenerek, bulaşıcı hayvan hastalıkları önlenerek.

Nagihan KALSIN

Tarım ve Orman Bakanlığı'nın doğudan batıya hayvan hareketlerinin yoğun olduğu Erzurum ve Elazığ illerinde faaliyete geçirdiği ve 6 ilde daha kurmayı planladığı Veteriner Yol Kontrol ve Denetim İstasyonları ile hayvan hareketleri 7/24 izlenerek bulaşıcı hayvan hastalıklarının önlenmesi sağlanacak.

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, yaptığı yazılı açıklamada, kontrolsüz hayvan hareketlerinin bulaşıcı hayvan hastalıklarının yayılımında önemli etkisi olduğunu, bunun da hayvansal üretime ve dolayısıyla ülke ekonomisinde olumsuz yansımaları bulunduğunu bildirdi.

“İstasyon sayısı 8 olacak”

Bulaşıcı hayvan hastalıklarının önlenmesinde, hayvan hareketlerinin denetim ve kontrolünün büyük önem taşıdığına işaret eden Yumaklı, şu değerlendirmelerde bulundu: “Özellikle ülkemizin doğusundan batısına yapılan hayvan sevkiyatlarının kontrol altına alınması, hayvansal üretimimizi olumsuz etkileyen bulaşıcı hayvan hastalıklarının önlenmesini sağlayacak. İlkini Erzurum'da, ikincisini ise Elazığ'da

gelecek ayın başında faaliyete geçecek. Bu istasyonlarımızın toplam sayısı 8 olacak. Bu yıl içinde hepsi faaliyete geçecek.

Hayvansal üretimimizde kaliteyi ve verimliliği artırmak amacıyla açıkladığımız Hayvancılık Yol Haritamızda da belirttiğimiz üzere, denetim istasyonlarımızda bir yandan hayvan hareketlerinin kontrolünü sağlarken diğer yandan üreticilerimizi ve hayvanların nakliyesini gerçekleştiren firmalarımızı bilgilendiriyoruz. Yürüttüğümüz aşılama çalışmaları ile de bulaşıcı hayvan hastalıklarıyla yerinde mücadele ederek hayvansal üretimimizde verimliliği ve kaliteyi en üst seviyelere çıkarma hedefimize en kısa sürede ulaşacağımıza inanıyoruz.”

Gece görüş kamerasıyla 24 saat izleme

Tüm alanları 7/24 kontrol-denetim yapılacak şekilde ışıklandırılan ve gece görüş özelliği olan kameralar ile 24 saat izlenen Bakanlığın Veteriner Yol Kontrol ve Denetim İstasyonları'nda görevli veterinerlerin, canlı hayvan ve hayvansal ürün taşıyan tüm araçları kontrol ettiğinin altını çizen Yumaklı, “Denetimlerde, veteriner sağlık raporları ile hayvanların kulak küpeleri, sağlık durumları kontrol ediliyor. Sorun tespit edilen hayvanlar yine ayrıca kontrolden geçiriliyor. Kontrol ve muayenede uygunsuzluk tespit edilmesi durumunda hayvan sahiplerine idari yaptırım uygulanıyor. Araçta hasta hayvan tespit edilmesi durumunda sevkine izin verilmiyor ve karantina tedbirleri uygulanıyor” bilgisini aktardı.

“Kontrollerimiz kararlılıkla sürecek”

Bakan Yumaklı, yaklaşık 6 ay önce faaliyete geçen Erzurum Denetim İstasyonu'nda bugüne kadar 2 bin 178 aracın kontrol edildiğini ve 78 araçta uygunsuzluk belirlendiğini vurgulayarak, “Hayvansal üretimimizi güvence altına almak için kontrollerimiz kararlılıkla sürecek. Ben başta tüm bu şartlara dikkat ederek hayvan sevki yapan vatandaşlarımıza teşekkür ediyorum” ifadelerini kullandı.

Kurban Bayramı'na hazır

Veteriner Yol Kontrol ve Denetim İstasyonları'nın hayvan hareketliliğinin arttığı yaklaşan Kurban Bayramı'nda da önemli bir işlevi yerine getireceğine dikkati çeken Yumaklı, yetiştiriciler ile nakliyecilik yapan işletmelere kurallara uymaları ve kontrol görevi yapan personele yardımcı olmaları çağrısında bulundu.

İş dünyasından ekonomiye odaklanma çağrısı

Tamamlanan yerel seçim sürecinin ardından ekonomiye odaklanılmasını isteyen iş dünyası temsilcileri, seçimsiz dört yılın, sorunların çözümü için önemli bir fırsat sunduğu görüşünde.

Sıcak ekonomi gündemi, kısa bir yerel seçim molasının ardından kaldığı yerden devam ediyor. İş dünyası, ekonomideki sorunlara hızlı ve kararlı bir şekilde çözüm getirilmesi için çağrıda bulunurken, verilen mesajların odağında enflasyonla mücadele ve yapısal reformlar yer alıyor. 31 Mart seçimlerinin geride kalmasıyla Türkiye'nin 4 yıl seçimsiz bir sürece girmiş olmasının ekonomi için büyük bir fırsat olduğuna işaret eden iş dünyası temsilcileri, bu süreçte ekonomiyi güçlendirecek adımların atılması gerektiğine dikkat çekiyor.

TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu: Yapısal reformlarda etkin adımlar atmalıyız. Yerel seçimlerin geride kalmasıyla, 4 yıllık seçimsiz bir dönem ülkemiz için önemli bir fırsattır. Ekonomide atılacak çok adım, yapılacak çok iş var. Tüm gücümüzle enflasyonla mücadeleye odaklanmalıyız. Enflasyonla mücadele para ve maliye politikası eşgüdümünde daha başarılı olacaktır. Fiyat istikrarı ve finansal istikrar ile öngörülebilirlik güçlenecektir. Böylece teknoloji içeriği ve katma değeri yüksek yatırımlar artacaktır. Ülkemizin üretim gücünün korunması ve firmaların sürdürülebilirliğinin zarar görmemesi de önem arz ediyor. Yapısal reformlar konusunda etkin ve kararlı adımlar atmalıyız. Mesleki eğitim, istihdam politikaları, vergi reformu, yargının operasyonel etkinliğinin artırılması, kurumsal altyapının

güçlendirilmesi, şehirlerimizin depreme direncinin artırılması, yeni sanayi havzalarının oluşturulması, kilit teknolojilerin ülkemize kazandırılması, yeşil ve dijital dönüşüme ülkemizin hazırlanması gibi birçok alanda reformlar bizi bekliyor. Şimdi siyasi görüşümüz ne olursa olsun, milletimizin kararına saygı duyup, 86 milyon el birliği, akıl birliği ile aydınlık geleceğimize birlik ve beraberlik içinde yürüme zamanıdır. Cumhuriyetimizin ilk yüzyılında ürün ve pazar çeşitliliğinde en üst lige çıktık. Şimdi ikinci yüzyılında daha huzurlu, daha mutlu ve daha müreffeh bir Türkiye için daha çok çalışma zamanı. İş dünyası olarak daha fazla üretim, yatırım, istihdam ve ihracat için çalışacağız.

Mehmet Şimşek: Yapısal reformları uygulamaya kararlıyız

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, sosyal medya hesabından İngilizce olarak yaptığı paylaşımda "Türkiye ekonomisinin rekabet gücünü ve verimliliğini artırmaya yardımcı olacak yapısal reformları uygulamaya kararlıyız" ifadelerini kullandı.

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek 31 Mart Mahalli İdareler seçiminin ardından yabancı yatırımcılara kararlılık mesajı verdi.

İngilizce olarak X hesabından paylaşım yapan Şimşek, Türkiye ekonomisinin rekabet gücünü ve verimliliğini artırmaya yardımcı olacak yapısal reformları uygulamaya kararlı olduklarını vurguladı.

Şimşek'in açıklamaları şöyle:

"Yerel seçimleri geride bırakırken makroekonomik istikrarın sağlanması ve sürdürülmesi yönündeki kararlılığımız her zamankinden daha güçlü. Eylül 2023'te açıklanan Orta Vadeli Programı hayata geçirmek için önümüzde dört yıl boyunca net bir yol var.

Fiyat istikrarını sağlamak en önemli önceliğimizdir. Sıkı para ve gelir politikalarına ek olarak, mali disiplini yeniden tesis etmek ve Merkez Bankası'nın enflasyonla mücadele çabalarına destek olmak amacıyla harcama kontrolüne öncelik vereceğiz. Ayrıca, Türkiye ekonomisinin rekabet gücünü ve verimliliğini artırmaya yardımcı olacak yapısal reformları uygulamaya kararlıyız. Bunun bir maraton olduğunun bilincindeyiz ve bunu kararlılıkla, azimle koşacağız"

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Yılmaz, yapısal reformlara işaret etti

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Yılmaz, yapısal reformlara işaret ederken, “Gerek ekonomik gerek sosyal bakımdan enflasyonla mücadele temel önceliğimizdir. Geçen sene ilan ettiğimiz programımızı kararlı bir şekilde uygulayarak bunu başaracağız” dedi.

ANKARA (EKONOMİ)

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, ekonomik programı kararlı şekilde uygulayacaklarını belirtti. Seçim sonuçlarını değerlendirmek için kişisel sosyal medya hesabından bir açıklama yapan Yılmaz, “Gerek ekonomik gerek sosyal bakımdan enflasyonla mücadele temel önceliğimizdir. Geçen sene ilan ettiğimiz programımızı kararlı bir şekilde uygulayarak bunu başaracağız” ifadesine yer verdi. Cevdet Yılmaz mesajında yapısal reformlara işaret etti, kalıcı refah ve ücretlerdeki erimenin engellenmesi için enflasyonun düşürülmesi gerekliliğine dikkati çekti.

Dört yıllık bir seçimsiz sürece girildiğini vurgulayan Cevdet Yılmaz, salgın, küresel ekonomik daralma, bölgesel savaşlar ve deprem afetine rağmen Türkiye’nin güçlü yapısını koruduğunu belirtti. Yılmaz, depremin yaralarının sarılması yanında şehirleri afete dirençli hale getirmek için çalışacaklarını vurguladı. Ekonomide büyümenin sürdüğü, ihracat ve istihdamın arttığı, cari açığın düştüğünü belirterek şunları kaydetti:

“Ekonomide büyümeyi, istihdamı ve ihracatımızı artırıyor, cari açığımızı düşürüyoruz. Yatırım ve üretim ile bünyemizi güçlendiriyoruz. Gerek ekonomik gerek sosyal bakımdan enflasyonla mücadele temel önceliğimizdir. Geçen sene ilan ettiğimiz programımızı kararlı bir şekilde uygulayarak bunu başaracağız.

Bu yılın ikinci yarısından itibaren enflasyonla mücadelemizin sonuçlarını belirgin bir şekilde görmeye başlayacağız. Böylece, yapılan ücret artışlarının zamanla erimesini önleyecek, kalıcı refah artışı sağlayacağız. Ekonomide yapısal reformlar yaparken, kamu yönetiminin verimliliğini geliştirmeye, demokratik standartlarımızı yükseltmeye, daha etkin işleyen bir adalet sistemi tesis etmeye odaklanacağız. Amacımız demokratik istikrar içinde büyümek ve büyümenin nimetlerini tüm kesimlere adaletli bir şekilde yansıtmaktır.”

Seçim sonuçları Türkiye'nin CDS'ini nasıl etkiledi?

Türkiye'nin CDS puanı, seçim sonuçlarının ardından düşüşe geçti. Perşembe gününe 320 ile başlayan ve 323'e kadar yükselen CDS, seçimlerden bir gün önce dün gece 311 puana kadar düşerek haftayı kapattı. Yurt dışı piyasaları paskalya tatili nedeniyle kapalı olmasına rağmen Türkiye'nin CDS'i, 305 puana kadar geriledi.

Türkiye'nin kredi ödeyebilme durumunu gösteren ve risk primi olarak adlandırılan **beş yıllık kredi temerrüt takası** (CDS) Merkez Bankası'nın faizi 500 baz puan artırmasının ardından, 3,5 aylık zirvesi olan 341 puandan düşüşe geçmiş ve **328'e** kadar gevşemişti.

Gevşeme devam ediyor

ekonomim.com'un elde ettiği verilere göre; perşembe gününe 320 puanla güne başlayan CDS, gün içinde 323 puana kadar yükseldi. Piyasaların kapanış günü olan dn ise CDS sabah saatlerinde yine 320 puanla açılış yaptıktan sonra 9 puan geriliyerek seçimlerin yapıldığı hafta sonuna 311 puanla girdi.

Seçim sonuçlarının netleşmesinden itibaren sabah saatlerinde 310 puanla güne başlayan CDS, **ğleden sonra 305 puana kadar geriledi**. Uzmanlar yurt dışı piyasaların paskalya tatili nedeniyle kapalı olmasına rağmen CDS'deki düşüşü olumlu buldu. **CDS'in 300 puan altına düşmesi bekleniyor**.

CDS nedir?

Türkçe'de kredi risk primi veya kredi temerrüt takası olarak kullanılan CDS (**Credit Default Swap**) aslında bir çeşit sigortalama işlemi olarak tanımlanabilir.

Herhangi bir ülke hazinesine ya da şirketine borç verirken o borcun geri ödenmemesi ihtimaline karşı aldığınız sigorta poliçesine CDS deniyor ve genellikle **over-the-counter (OTC)** yani herhangi bir borsa düzenlemesine tabi olmayan tezgahüstü piyasalarda işlem görüyor.

CDS primi nasıl hesaplanıyor?

Ülkelerin dış borçlanmalarına karşı CDS'leri genelde büyük uluslararası yatırım bankaları sağlıyor ve o ülkelerin borcunu çevirememesi halinde ödemeyi bu banka üstlenmiş oluyor. Bu bankalar da söz konusu ülkenin geri ödeme yeteneğini, makroekonomik koşullarını inceleyerek bir risk oranı belirliyor.

Bu oran belirlenirken uluslararası derecelendirme kuruluşlarının verdiği notlar önemli bir rol oynasa da bunun dışında da bir çok faktör göz önünde bulunduruluyor.

Ekonomisi sağlam ve geri ödeme sorunu yaşamayacağı düşünülen ülkelerin risk primi düşük olurken geri ödemekte sorun yaşayacağı düşünülen ülkelerin risk primi yüksek bir orandan belirleniyor.

Türkiye'nin **5 yıllık CDS primi en son 2022 yılında 885 puanı görerek** 2003'ten bu yana en yüksek düzeye çıkmıştı.

Goldman Sachs'tan seçim sonrası ilk yorum!

Goldman Sachs, seçim sonrası yayımladığı ilk değerlendirmesinde Türk lirası için olumlu bir performans beklediğini ifade etti.

Goldman Sachs ekonomistleri seçimin geride kalmasıyla artan sermaye akımlarıyla Türk lirasının geçtiğimiz aylara kıyasla daha iyi performans sergilemesini bekliyor.

Aralarında Clemens Grafe'in de olduğu Goldman Sachs ekonomistleri, Türkiye'deki yerel seçimlerin büyük ölçüde tartışmasız geçmesi ve mevcut ekonomi politikalarına devam edileceği mesajının piyasalar tarafından memnuniyetle karşılanacağını öngördü.

Rezervlerde ciddi kayıp var

Raporda, yıl başından bu yana gerçekleşen sermaye çıkışları ve seçim belirsizliği ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB) rezervlerinde ciddi kayıp olduğu hatırlatıldı.

Bununla birlikte sadece mevcut politikalara devam edilmesiyle önümüzdeki haftalarda sermaye girişinin tekrar başlayacağı öngörüldü. Cari dengedeki hızlı düzelmeye de etkisiyle TL'nin önceki aylara göre çok daha iyi bir performans göstereceği tahmin edildi.

En büyük ekonomiye sahip illerin tamamı CHP'ye geçti

Seçimlerde alınan sürpriz sonuçlara göre, yerelde Türkiye nüfusunun yüzde 74'e yakın kısmı muhalefet partilerinin belediyeleri tarafından yönetilecek.

Hüseyin GÖKÇE / ANKARA

Yerel seçimlerde kazanılan illerde ilginç sonuçlar ortaya çıktı. Bursa gibi sanayi yoğun illeri de kazanan CHP'nin yöneteceği illerin gayri safi yurtiçi hasıla, nüfus, ihracat gibi göstergeler içindeki ağırlığının yüksekliği dikkat çekiyor. Türkiye ekonomisinin çok büyük bir ağırlığı, CHP'li belediye başkanlarının bulunduğu illerde yer alıyor.

31 Mart yerel seçimlerinde iktidarı oluşturan Cumhur İttifakı'nın ciddi oranda oy kaybı yanı sıra muhalefetin oy artışı, yerelde yönetilen nüfus oranlarına da yansdı. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçlarına göre 2023 yılı sonu itibarıyla Türkiye'nin nüfusu 85 milyon 327 bin düzeyinde. Seçim sonuçlarına göre yerelde bu nüfusun yüzde 73.59'u muhalefet partileri tarafından yönetilecek. Buna göre CHP'nin kazandığı 35 belediyede yaşayan kişi sayısı 52 milyon 900 bin 730, bunların toplam nüfusa oranı ise yüzde 61.96'ya karşılık geliyor. DEM Parti'nin kazandığı belediyelerin nüfusu 6 milyon 972 bin ve toplam içindeki payı yüzde 8.17 düzeyinde. Yeniden Refah Partisi yüzde 3.09'a karşılık gelen 2 milyon 634 bin kişinin yaşadığı 2 ili yönetecek. İYİ Parti'nin yöneteceği Nevşehir'de

315 bin 994 kişinin yaşarken, bunların toplam nüfus içindeki oranı yüzde 0.37 seviyesinde.

Buna karşılık Cumhuriyet İttifakı içindeki en büyük parti olan Ak Parti'nin yöneteceği illerdeki toplam nüfus 19 milyon 243 bin 314 ve bunların toplam nüfus içindeki payı yüzde 22.54 olarak hesaplanıyor. MHP'nin kazandığı belediyelerde 2 milyon 304 bin 334 kişi yaşıyor ve bunların toplam içindeki payı yüzde 2.70 düzeyinde. Cumhuriyet İttifakı'nda yer alan BBP'nin kazandığı Sivas'ın nüfusu 650 bin 401 ve Sivas'ın nüfus içindeki payı yüzde 0.76 olarak ölçüldü.

Mevduatın yüzde 86.5'i muhalefetin yöneteceği illerde 31 Mart yerel seçimlerinde muhalefetin kazandığı illerin Türkiye'deki toplam mevduat içindeki payı yüzde 86.5 olarak hesaplandı. Seçimlerde birinci parti olarak çıkan CHP'nin kazandığı illerdeki mevduat, Türkiye'deki toplam mevduat içinde yüzde 84.5 pay alırken, DEM Parti'nin kazandığı illerdeki mevduatın payı yüzde 1.31 oldu. Muhalefetten YRP'nin yöneteceği illerdeki mevduatın payı yüzde 0.51, İYİ Parti'nin yöneteceği Nevşehir'in toplam mevduat içindeki payı ise yüzde 0.21 düzeyinde.

İktidardaki Ak Parti'nin yöneteceği illerin toplam mevduat içindeki payı yüzde 12.1, MHP'nin yöneteceği illerdeki mevduatın payı yüzde 0.91, BBP'nin yöneteceği ildeki mevduatın toplam içindeki payı ise yüzde 0.3 olarak hesaplandı.

CHP'li belediyelerde milli gelir 9 bin 588 dolar
Kişi başına düşen milli gelir yönünden 2019 ve 2022 yılı verilerine göre siyasi partilerin yönettikleri belediyelerde değişim de hesaplandı. Buna göre 2019 yılında CHP'nin yönettiği illerde kişi başına milli gelir 9 bin 120 dolar iken, 2024 seçimlerinde bu seviye 9 bin 588 dolar olarak belirlendi. Ak Parti belediyelerinde milli gelir 6 bin 258 dolar iken bu seçimde 7 bin 294 dolar olarak hesaplandı. O dönem HDP olan bu seçimde ise DEM olarak seçime giren partinin yönettiği illerdeki milli gelir 4 bin 558 dolardan, 5 bin 1 dolara yükseldi. MHP'nin yönettiği illerdeki milli gelir ise 6 bin 895 dolardan 7 bin 370 dolara çıktı.

Önceki dönemde bulunmayan partilerden YRP'nin kazandığı illerdeki kişi başına milli gelir 4 bin 772 dolar, İYİ Parti'nin kazandığı Nevşehir'de 7 bin 39 dolar, BBP'nin kazandığı Sivas'ta ise 6 bin 901 dolar olarak hesaplandı.

Muhalefetin kazandığı illerin GSYH katkısı yüzde 77.7
2019 seçimlerinde muhalefet partilerinin yönettiği illerin milli gelire katkısı yüzde 66.05 iken 2024 seçimlerinde kazandığı illerin katkısı toplam yüzde 77.7'ye çıktı. Bu kapsamda CHP'li belediyelerin katkısı yüzde 62.52'den yüzde 73.41'e çıkarken, DEM'in yönettiği illerin katkısı yüzde 3.05'ten yüzde 2.93'e geriledi. AK Parti'nin yönettiği illerin GSYH'ya katkısı yüzde 30.77'den yüzde 19.44'e gerilerken, MHP'nin yönettiği illerin katkısı yüzde 3.99'dan yüzde 2.12'ye indi.

İhracatın yüzde 80'i CHP'li illerden yapılacak

İhracat verilerine bakıldığında ise daha büyük bir oranla karşılaşıyor. CHP'nin kazandığı illerin toplam ihracat içindeki payı 79,57 ile neredeyse yüzde 80'e dayanıyor. Ak Parti'nin yüzde 18,73'lük payıyla, bu iki parti neredeyse ihracatın tamamını oluşturuyor. 2023'ün tamamında Türkiye ihracatı 255 milyar 441 milyon dolar olmuştu. CHP'nin kazandığı illerin ihracatı 2023 içinde 203 milyar 254 milyon dolar oldu.

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin kazandığı illerin ihracatı 47 milyar 857 milyon dolar ile yüzde 18,73 pay aldı. DEM'in kazandığı illerden yapılan ihracat 2.4 milyar, MHP'nin kazandığı illerden yapılan ihracat 1.3 milyar dolar, diğerlerinin ise 635.6 milyon dolar düzeyinde gerçekleşti.

İLLERİN MEVDUAT DAĞILIMI

KİŞİ BAŞI MİLLİ GELİR

İLLERİN İHRACAT DAĞILIMI

	İl nüfusu	Nüfus içindeki payı (%)	Mevduat içindeki pay (%)		Kişi Başı MG(dolar)		GSYH'ya katkı(%)			İhracat	Toplam içinde pay (%)
					2019	2022	2019	2022			
CHP	52900730	61,96	84,5	CHP	9120	9588	62,52	73,41	CHP	203.253.674	79,57
AK Parti	19243314	22,54	12,1	AK Parti	6258	7294	30,77	19,44	AK PARTİ	47.857.628	18,74
DEM	697243	58,17	1,3	DEM	4588	5001	3,05	2,93	MHP	1.318.476	0,52
MHP	2304334	2,70	0,9	MHP	6895	7370	3,99	2,12	DEM	2.372.581	0,93
YRP	2634663	3,09	0,5	YRP		4772		1,19	DiĞER	635.859	0,25
İYİ	315994	0,37	0,2	İYİ		7039		0,24	Belirsiz	2.562	0,00
BBP	650401	0,76	0,3	BBP		6901		0,48	Toplam	255.440.780	
				Bağımsız			0,48				

Partilerin oy oranları

Parti Adı	Oy Oranı (%)	Oy Sayısı
CHP	37,72	17.268.268
AK PARTİ	35,52	16.262.040
YENİDEN REFAH	6,18	2.828.648
DEM PARTİ	5,65	2.585.648
MHP	4,98	2.279.911
İYİ PARTİ	3,77	1.728.147
ZAFER PARTİSİ	1,70	778.717
SAADET	1,09	498.397
HÜDA PAR	0,55	250.413
BÜYÜK BİRLİK	0,44	199.756
DEVA PARTİSİ	0,32	146.545
BTP	0,25	112.421
BAĞIMSIZ	0,23	105.404
DiĞER	1,60	738.401
TOPLAM	100,0	45.782.716

Seçim böyle sonuçlandı, Türkiye nefes aldı

Alaattin AKTAŞ

02 Nisan 2024 Salı

Philip K.Dick'in daha sonra televizyon dizisi de yapılan Yüksek Şatodaki Adam adlı bir eseri var. Eser, İkinci Dünya Savaşını Almanya ve Japonya'nın kazandığı ve bu iki ülkenin ABD'yi işgal ettiği paralel bir evreni anlatıyor.

31 Mart seçiminin sonuçları belli olduktan sonra bu eser geldi aklıma ve **“Acaba seçimden AKP belirgin bir üstünlükle çıkmış olsaydı; CHP'nin elindeki İstanbul başta olmak üzere büyük şehirler; örneğin Adana, Antalya, Mersin ve Eskişehir AKP'ye geçseydi Türkiye'yi nasıl bir dönem beklerdi”** diye düşündüm.

İstanbul el değiştirmese ve İmamoğlu ile Kurum arasında İmamoğlu lehine yalnızca yarım ya da bir puan kadar fark olsaydı da kesinlikle 1 Nisan sabahına pek rahat uyanmazdık.

Ya seçim sonrasının konuşmaları...

Seçimden AKP galip çıkmış olsaydı Erdoğan'ın balkon konuşması yine böyle ılımlı olur muydu?

Oysa CHP Lideri Özgür Özel tartışmasız büyük bir zafer kazanmış olmasına rağmen rahmetli Süleyman Seba'ya da gönderme yaparak çok ılımlı bir konuşma yaptı.

İşte bütün bunları düşünüp kafamda canlanan senaryodan sonra yazıma **“Türkiye nefes aldı”** başlığını uygun gördüm.

Türkiye bu sonuçla daha büyük bir kaosa sürüklenmekten kurtuldu.

Önemli olan büyük fotoğraf

Seçim sonuçları belli olduktan sonra sosyal medyada yapılan yorumlara baktım, pek anlam veremediğim şekilde bir istikrarsızlık kaygısının, bir erken seçime gidileceği beklentisinin hakim olduğunu gördüm.

Bizde ne yazık ki ekonomik istikrar ya da istikrarsızlık kavramları piyasadaki günlük hareketlere indirgeniyor.

Borsa arttı mı, düştü mü; döviz ne oldu; altın fiyatlarının seyri; faizlerin düzeyi gibi...

Bütün bu göstergelerde günlük keskin hareketler görülebilir; bu hareketlerin bir çok nedeni olabilir. Önemli olan bu hareketlerin dalga boyu ve süresidir ve daha da önemlisi bu hareketleri yaratan etkenlerin ne olduğudur. Küçük fotoğrafa takılıp kalmamak, büyük fotoğrafa bakmayı alışkanlık haline getirmek gerekir.

Türkiye mevcut durumda zaten birçok yönden istikrarsızlık yaşamaktadır. 31 Mart sonuçları Türkiye'yi bu istikrarsızlığın içine daha da itmemiş, tam tersine bir etki doğurmuştur.

Anayasa referandumunu unutun!

TBMM Başkanı Numan Kurtulmuş daha bir hafta önce Anayasa değişikliğiyle ilgili olarak siyasi partilerle Bayramdan sonra görüşeceğini söyledi. Zaten kaç zamandır Türkiye'nin artık darbe anayasası ile yol alamayacağı dile getiriliyordu. Bu Anayasanın ayak bağı olan yönleri neydi, bilemiyorum da gerçekten de bu Anayasa ayak bağı ise bu yeni mi ortaya çıkmıştı?

Sonuçta Türkiye, AKP'nin galip çıkacağı bir seçimin belki de hemen ardından hiç sorunu kalmamış gibi yeni Anayasayı konuşmaya başlayacak; istenen değişiklik ya TBMM'de oylanıp kabul edilecek ya da Meclis'te gerekli çoğunluk sağlanamazsa bu sefer referandum gündeme gelecekti. AKP, Anayasa değişikliği için Mecliste yeterli sayıyı sağlayabilirdi, çünkü daha da güçlenmiş bir şekilde diğer partilerden milletvekili transfer edebilir, bu olmasa bile Anayasa oylamasında destek alabilirdi.

Artık bir yıl sonra mı olur, iki yıl sonra mı; Türkiye bu sefer yeniden sandığa gidecek, üstelik bu sefer belki de örtülü biçimde Türkiye Cumhuriyeti'nin varlığını oylayacaktı.

Ama artık şu koşullarda kimse referandumu göze alamaz.

Büyük kazanım

Türkiye, 31 Mart seçiminin sonucuyla Anayasa değişimi tartışmalarından ve referandum riskinden kurtuldu.

Bundan daha büyük bir kazanım olur mu? Büyük fotoğrafa bakın, büyük fotoğrafa!

Bırakın günlük piyasa hareketlerini, bir dalgalanma yaşıyorsa da o zamanla durulacak ve her şey iyiye gidecektir.

En azından şimdikinden daha iyi olacaktır.

Erken seçim de nereden çıkıyor?

Bir de bu sonuçların Türkiye'yi erken seçime götüreceği, 2028'e kalmadan seçim yapmanın kaçınılmaz olacağı görüşü dile getiriliyor.

Erken seçimi kim isteyecek?

İktidar partisi ve ortağı MHP mi, niye istesinler ki?

Rahmetli Seba'yı Özgür Özel'den alıntı yaparken andım. Şimdi de Beşiktaş'ın yıllar yıllar önce yaptığı bir acemiliği hatırlayalım. Bir Avrupa kupası elemesi. İlk maçı 2-0 kazanmış olan Beşiktaş, rövanş maçında son dakikalarda bir gol yer ve o sonuçla tur atlayacakken, sanki gol atması gerekiyormuş gibi topu kapıp santraya koşarak peş peşe iki gol daha yiyip 3-0'lık sonuçla elenir.

31 Mart maçını kaybetmiş AKP ve MHP, **“Gelin bizi bir kez daha yenin de hükümeti de kaybedelim”** dercesine erken seçim ister mi?

Ya muhalefetin tutumu?

Erken seçimi muhalefetin isteyeceğini düşünenler çıkabilir.

CHP'nin böyle bir acemilik yapacağını sanmam. Böyle bir istek ve çıkış, 31 Mart seçimlerinin çok iyi okunmadığı anlamına gelir.

31 Mart'ta CHP kazanmış, AKP kaybetmiştir; ama detayları da gözden kaçırmamak gerekir.

Seçime katılma oranının düşüklüğü, çoğu AKP seçmenin sandığa gitmediğini gösteriyor. O seçmenler sandığa gidip AKP'ye oy verse böylesine bir fark tabii ki oluşmazdı.

Ayrıca bunun bir yerel seçim olduğu gerçeği ortada. Genel memnuniyetsizlik, ekonomik sorunlar, hepsi etken ama adayların da önemi büyük.

Dolayısıyla CHP'nin kısa dönemde bir erken seçim talebinde bulunması pek beklenmemelidir. Muhalefet istese bile Meclisten tek başına erken seçim kararı çıkarabilecek çoğunluğa da sahip olmadığına göre..

Yerle bir olan algı!

31 Mart seçiminin en önemli sonuçlarından biri bir algının siyasi tarihin sayfalarına gömülmesidir.

İktidar partisinin “**Ben yaptım oldu**”, daha da ötesi “**Ben ne istersem yaparım**” anlayışına önceki gün ket vurulmuştur.

Yıkılmaz sanılan bir algı 31 Mart'ta yerle bir olmuştur. AKP, gerek yönetim kademesiyle, gerekse seçmeniyle ikinci parti olabileceği gerçeğiyle tanışmıştır.

Bundan daha önemli olarak CHP, AKP'yi hiçbir şekilde geride bırakamayacağı algısından kurtulmuştur. CHP seçmeni başta olmak üzere muhalefet seçmeni, üzerindeki ölü toprağını atmıştır.

Demokles'in kılıcı kınına girdi!

“**Paralel evren**”e, yani İstanbul'u İmamoğlu'nun çok az farkla kazandığı varsayımına dönelim... Bu durumda İmamoğlu'nun davası istinafta görüşülürken acaba neler olurdu? Ayrıca İstanbul'da Belediye Meclisi çoğunluğu da AKP'de olsa bir şekilde görevden uzaklaştırılacak İmamoğlu'nun koltuğuna istenilen kişi oturtulurdu.

Ya şimdi? Bir milyonu aşkın oy farkının karşısında kimse duramaz.

Geçelim yurt içini; Avrupa'nın çoğu ülkesinden büyük bir kentin böylesine ezici bir farkla seçilmiş belediye başkanını eften püften bir gerekçeyle koltuğundan kaldırmak, siyaset yasağı getirmek yurt dışında hiç mi hiç anlatılamaz. “**Çok mu önemli yurt dışının bakışı**” diyebilir miyiz?

Tabii ki diyemeyiz; çünkü para onlardan gelecek!

AKP'ye kaybettiren pek görünmeyen etkenler...

AKP'nin oy oranını yüzde 35'lere kadar düşüren en başta gelen etkenin ekonomik durum olduğu tartışılmaz bile.

Ancak sanki konuşup geçiyormuşuz gibi görünen ya da yalnızca bir bölge insanını ilgilendiriyormuş izlenimi veren bazı konular var ki, onlar da zihinlerde yer ediyor, adaletsizlik algısının pekişmesine yol açıyor. Aslında bunlar da özünde ekonomik dengesizlik ve hukukun üstünlüğünün yok olduğuna işaret eden konular. Neler mi?

Somali Cumhurbaşkanı'nın oğlu trafikte bir genci katletti, daha sonra suç para ile kapatıldı.

Ehliyetsiz şımarık bir çocuk aynı şekilde trafikte bir kişiyi katletti, annesi tarafından yurt dışına kaçırıldı.

Bunlar, üstü bir şekilde parayla örtülen ya da para sayesinde cezadan kaçınma olanağı veren iki tipik örnek.

Sanıyor musunuz ki insanlar bu haberleri, iki sıradan kaza haberi gibi okuyup geçiyor. Bu haberler zihinlere kazınıyor artık. Paran varsa ceza almazsın!

02.04.24

Ya İliç'te yaşananlar. Dokuz işçinin cansız bedeni çıkarılamadı bile. Ya diğer maden katliamlarının yaşandığı bölgeler... Yerde tekmelenen işçiler yeni yeni kendilerine geliyor; ama geliyor.

Maden sahası açılmaması için kendini ağaçlara bağlayan köylü kadınların yerlerde sürüklenmesi. “Ben yaptım oldu”, artık olmuyor!

Bakanların ne işi vardı?
Unvanlar çok büyük...

Türkiye Cumhuriyeti falanca Bakanı!

Ne yaptı bu bakanlar; kapı kapı dolaşıp Murat Kurum için oy istedi.

Vatandaş içte içe “**Kardeşim sizin ne işiniz var buralarda**” demedi mi yani!
İmamoğlu da bunu çok iyi kullandı.

Başta Erdoğan tüm kabine İstanbul'da toplanınca İmamoğlu açısından bir mağduriyet de doğdu, AKP bunu da okuyamadı.

Birileri sandı ki, **biz ne yaparsak yapalım bu seçmen bize oy veriyor, yine verir**. Bakın, vermeyebiliyormuş...

Seçim sonuçları ekonomiyi nasıl etkiler?

Maruf BUZCUGİL

02 Nisan 2024 Salı

Türkiye’deki demokrasi damarı bir kez daha hiç beklenmedik anda ortaya çıktı. İktidarın devletin tüm imkanlarıyla yüklendiğı, görevli bakanların seçmenden oy istediğı seçimler Ak Parti’ye iktidar olduğı 2002’den bu yana girdiğı 19.seçimde ilk defa yıllarca anılacak yenilgi yaşattı. CHP uzun yıllar sonra 81 ilin 35’ini kazanarak birinci parti oldu ve sahil partisi olmaktan kurtulup muhafazakar- milliyetçi kalelerden oy koparan parti konumuna geldi. Mayıs 2023 seçimlerinde ertelenmiş görünen “boş tencere” tepkisi, Süleyman Demirel’e atfedilen “Boş tencerenin gönderemeyeceğı iktidar yoktur” sözünü doğrular şekilde ortaya çıktı.

Elbette seçim sonuçlarından iktidara ve muhalefete çıkarılacak çok önemli dersler var. Cumhurbaşkanı Erdoğan, “31 Mart bizim için bir bitiş değil, aslında bir dönüm noktasıdır. 31 Mart Mahalli İdareler Seçimleri’nde Türk Milleti sandığı vesile kılarak mesajlarını siyasetçilere ulaştırmıştır.” Diyerek bu yenilginin muhasebesinin yapılacağıın işaretini verdi. Erdoğan’ın “Türk demokrasisi rüştünü bir kez daha ispat etmiş oldu.” sözü ise “balkon konuşması” ritüelinin ötesinde anlam yüklüydü. Erdoğan’ın uygulanan ekonomik programı zorunluluk olarak görmesi de çok önemli. Muhalefet cephesine verilen en önemli mesaj ise alternatifsiz kalarak 20 küsur yıl iktidara oy veren kararsız seçmenin yönelimlerinin nasıl değıştiğini göstermesiydi. Ekonomik sıkıntılar yanında CHP’deki lider değışiminin de kararsız seçmeni etkilediğini, bu kesimin Özgür Özel yanında Ekrem İmamoğlu ve Mansur Yavaş’ı önderler olarak takibe aldığı gerçeğini not etmekte yarar var. Mayıs seçimlerinde seçmene itici gelen stratejik hatalarına rağmen bu üç önderi siyaset dünyasına kazandıran kişi olarak Kemal Kılıçdaroğlu’nun hakkının da teslim edilmesi gerekiyor.

Fatura Mehmet Şimşek öncesi döneme çıkacak

Seçim geride kaldı, “İktidarın 31 Mart’ta aldığı seçim yenilgisinin ekonomiye etkisi” nasıl olacak sorusu artık Türkiye’nin yanıt aradığı en önemli gündem maddesi. Seçim akşamı başlayan bu soruyla ilgili tartışmalar iki ana doğrultuda şöyle sürüyor.

Birincisi, seçim sonuçlarının sıcak telaşıyla bazı Ak Partililerden duyduğumuz, emekliler başta olmak üzere vatandaşları rahatlatacak tedbirlere mesafeli duran, yüksek faizlerin zorladığı küçük işletmelerin finansman sorunlarını göze alan ekonomi yönetimine fatura çıkarılması. Muhalefetin olası erken seçim baskılarına karşı koyulması. Ancak bu değerlendirme için Ak Parti’nin iç muhasebesini tamamlaması bekleniyor.

İkincisi ve en fazla duyduğumuz konu ise seçimden sonra mevcut Ekonomi yönetimine ve ekonomik programa daha fazla sahip çıkılması. Enflasyon belasından kurtulmanın tek seçenek olarak görülmesi. Seçim öncesi iş dünyasının açıkladığı ekonomik programa destekten seçimsiz 4 yılı aşkın süre boyunca ekonomiyi düzeltilmiş şekilde yeniden seçmen karşısına çıkmakta kullanılması. Ayrıca, bu görüşü savunanlar Türk demokrasisini gücünü gösteren seçim sonuçlarının dış kaynak girişi bakımından uzun vadede olumlu etki yapacağı görüşündeler. “İktidarın ağır seçim yenilgisi ekonomide kısa dönemli endişeler yaratsa da Türkiye seçmenin iktidarın sandıkta değişebileceğini göstermesi ülkeye dışardan bakışı olumlu etkileyecek.” görüşünü çok kişiden duyduk. Seçim yenilgisinin ekonomik faturasının Mehmet Şimşek öncesi dönemde yüksek enflasyonu göze alan politikalara çıkarılması gerektiği görüşü hakim.

Ankara seçim yorgunluğunu müzikle atacak

Seçim stresini geride bırakan Ankara 38.Uluslararası Ankara Müzik Festivali ile bahara merhaba diyecek. Sevda-Cenap And Müzik Vakfı’nın kuruluşunun 50.Yılında Vakıf öz kaynakları ile yerli ve yabancı kurumların katkıları ile düzenlediği, Sabancı Vakfı’nın Onur Üyesi olduğu 38. Festival bu yıl çok sayıda uluslararası sanatçıyı, grubu ve orkestrayı ağırlayacak. Festival’de ülkemizin sanatçıları yanında Japonya, Almanya, Çekya, Hırvatistan, Rusya, Macaristan, Gürcistan, Norveç, Azerbaycan, Fransa ve İtalya’dan senfonik konser, modern bale, oda müziği ve caz kategorilerinde klasik müzik, barok müzik, dans ve caz alanlarının seçkin örneklerini sunacak 12 ülkeden 300’ü aşkın sanatçı ve topluluk yer alacak. Konserler MEB Şura Salonu, CSO Ada Ankara konser salonları, Bilkent Konser Salonu, Çankaya Sahne, Flow Digital Theater CerModern ve Resim Heykel Müzesi Salonu’nda gerçekleşecek. Festival 4 Nisan’da müzik vakfı kurucusu Cenap And anısına Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası konseri ile başlayacak ve 30 Nisan’a kadar sürecek.

Faruk Türkoğlu Cumhuriyet eseriyle veda etti

Gazetemizin başyazarı Osman Saffet Arolat ağabeyimizin acısı dinmeden yazarımız, ekonomi gazetecilerinin duayeni Faruk Türkoğlu’nu da kaybettik. Değerli büyüğümüz Cumhuriyetimizin yüzüncü yılında çok önemli bir eser bırakarak ayrıldı aramızdan.

1923'ten 2023'e Cumhuriyet'in ekonomi tarihini yazarımız Faruk Türkoğlu'nun titizlikle hazırladığı yüzyılın kronolojisinde okuduk hepimiz. Cumhuriyet'in 100 yılının en önemli ekonomik olaylarından bugüne dersler çıkardık. Duayenlerimizin üretmesi için çırpınan haber koordinatörümüz Mustafa Kemal Çolak'ın aracılığıyla ben de Faruk ağabeyin bu çalışma için ihtiyaç duyduğu bazı belge ve bulgulara ulaşmasına yardımcı oldum. Sadece Faruk ağabeyin bildiği ve işaret ettiği kitaplaşmadan bir kenarda kalmış kaynaklara ulaşabilmek benim için de gazetecilik onuru oldu. Dergi ve gazetelerde yolumuzun kesiştiği Faruk Türkoğlu'nun titiz ve donanımlı gazeteciliği hep rehberimiz olacak.

TL’de rekor faize rağmen “negatif reel getiri” kaygısı

Naki BAKIR

02 Nisan 2024 Salı

Ekonomi yönetimi yıllık enflasyonu 2024 sonunda yüzde 36’ya, 2025 sonunda yüzde 14’e düşürmeyi hedeflerken, TL mevduata bunun çok üzerinde verilen faize rağmen altın ve dövize rağbet devam ediyor.

Merkez Bankası politika faizi paralelinde yükselmeye devam eden mevduat faizlerinin, bankacılık sektörü ortalamasında yüzde 60’a dayanmasına rağmen, tasarruf sahiplerinin dövize yönelik ilgisi güçlü seyrini koruyor.

Mevduatta hedef enflasyonun çok üzerindeki faize rağmen, önceki dönemlerde tutmayan enflasyon hedefleri ve yaşanan “negatif reel faiz” olgusunun, ileriye yönelik yatırım tercihleri üzerindeki etkisi sürüyor. Enflasyonda düşüş beklentisi yeterince oluşmadığı için, tasarruf sahiplerinin önceki dönemlerdeki gibi TL finansal araçlarda negatif reel getiri ile karşı karşıya kalma kaygısı ile döviz ve altın gibi finansal yatırım araçlarına ilgisi devam ediyor.

Sektör ortalamasında TL mevduatının yıllık basit faizi (Akım: %)						
	1 Ayak.	3 Ayak.	6 Ayak.	1 Yıla K.	1 yıl+	Toplam
24 Mart 23	17,39	28,10	14,00	12,79	11,58	19,97
31 Mart 23	17,79	29,23	15,39	13,27	12,15	20,44
28 Nisan 23	19,56	28,73	18,86	12,12	10,99	21,92
26 Mayıs 23	24,21	33,88	19,04	14,57	12,94	25,92
30 Haziran 23	28,45	38,45	27,56	27,39	17,68	30,11
28 Temmuz 23	23,44	29,32	26,76	20,19	18,81	25,22
25 Ağustos 23	25,06	30,76	23,82	20,13	19,80	26,01
29 Eylül 23	33,25	45,21	38,03	35,61	31,49	37,15
27 Ekim 23	35,72	41,72	38,89	35,10	32,78	37,53
24 Kasım 23	38,81	46,07	46,47	40,83	38,24	41,76
29 Aralık 23	43,68	52,50	51,67	42,29	37,76	47,06
26 Ocak 24	44,91	49,61	49,09	42,46	38,72	46,36
23 Şubat 24	44,08	51,89	49,27	43,61	39,42	46,82
22 Mart 24	48,69	59,52	51,55	42,63	37,57	52,01

Enflasyon hedefinin tutması zor

Ekonomi yönetimi şubat sonu itibarıyla yüzde 67,07 düzeyine yükselen yıllık enflasyonu bu yılın sonunda yüzde 36'ya, 2025 sonunda yüzde 14'e düşürmeyi hedefliyor. Yıllık enflasyonda, bu yıl özellikle temmuz ayından itibaren baz etkisiyle yaşanacak bir düşüş güçlü olasılık.

Ancak düşüş yönünde somut işaretler ve düşüşün kalıcılığına ilişkin beklentiler henüz yeterince oluşmadığı için, mevduat faizlerinin geldiği bu düzeylere rağmen, reel olarak zarara uğrama korkusu, birikimlerini enflasyona karşı korumak isteyen tasarruf sahiplerinin döviz ve altına ilgisini canlı tutuyor. Gelecek dönem için verilen yüksek faizlerin etkisiyle TL mevduat hacminde belli bir büyüme yaşanmakla birlikte, seçim öncesi dövize talep de yeniden canlandı ve bu eğilim kurlarda yükselişe yol açtı.

Ancak bu yönelişte, seçim sonrası kura baskının son bulacağı ve dövizde yeni bir sıçrama yaşanacağı şeklindeki spekülasyon beklentiler de etkili oldu. Seçim süreci geride kalırken, izleyen dönemde tasarruf sahiplerinin yatırım tercihleri ve ekonomide "dolarizasyon-liralaşma" dengesini, sıkı para politikası temelli politikanın seyri ve yeni uygulamaları belirleyecek.

Mevduat faizindeki rekor artış

Haziran 2023'te göreve gelen yeni ekonomi yönetiminin baskılı faiz politikasına son vermesi ile Merkez Bankası politika faizi kademeli artışlarla yüzde 8,5'ten martta yüzde 50'ye kadar yükseldi ve paralelinde bankaların TL mevduata uyguladığı faizlerde de rekor bir artış yaşandı. Faizlerde Mayıs 2023 genel seçimlerinin ardından başlayan yükseliş, son aylarda iyice hızlandı.

Bu yıl 22 Mart itibarıyla toplam TL mevduata uygulanan yıllık basit faiz oranı, bir yıl önceki yüzde 19,97'lik düzeyinden yüzde 52,01'e geldi. Bu sürede yıllık basit faiz, bir aya kadar vadelide yüzde 17,39'dan yüzde 48,69'a, üç aya kadar vadelide yüzde 28,10'dan yüzde 59,52'ye, altı aya kadar vadelide 14'ten yüzde 51,55'e, bir yıla kadar vadelide yüzde 12,79'dan yüzde 42,63'e, bir yıl ve üzeri vadede yüzde 11,58'den yüzde 37,57'ye yükseldi.

Mevduatın mart sonu itibarıyla son bir yıldaki faiz getirisi (%)						
Açılış ve Yenileme tarihleri	3 Ay (Stopaj %5)		6 ay (Stopaj %5)		Bir yıl (Stopaj %1)	
	Yıllık Basit	Net Dönem	Yıllık Basit	Net Dönem	Yıllık Basit	Net Dönem
24 Mart 23	28,10	6,67	14,00	6,65	12,79	12,15
23 Haziran 23	41,98	9,97				
22 Eylül 23	42,74	10,15	33,54	15,93		
23 Aralık 23	52,60	12,48				
(Mart) 24 itib. yıllık bileşik (net)		=45,36		=23,64		=12,15
TÜFE'ye göre net reel getiri		-13,0		-26,0		-32,9

Son bir yıldaki reel getiri, negatif

Bir yıl önce açılan TL mevduat hesaplarının getirisi, enflasyonun çok altında kaldı ve tasarruf sahiplerine reel olarak kaybettirdi. Geçen yıl 24 Mart'ta yüzde 28,1 olan yıllık basit faizle açılan ve 23 Haziran, 22 Eylül ve 23 Aralık'ta cari faiz oranları ve aynı vade ile yenilendiği varsayılan 3 aya kadar vadeli mevduatın, bir yıllık sürenin dolduğu bu yıl mart ayının üçüncü haftası itibarıyla yıllık bileşik faiz getirisi, yüzde 5'lik stopajdan arındırıldığında yüzde 45,36 olarak gerçekleşti.

Ancak Türkiye İstatistik Kurumu'na (TÜİK) göre mart sonu itibarıyla son bir yılda tüketici fiyatları (TÜFE) bazında enflasyon ise yüzde 67,07 olarak gerçekleşti. Söz konusu mevduatın yıllık bileşik getirisi enflasyonla indirgendiğinde reel bazda yüzde 13 kayba yol açtığı belirlendi.

Buna göre son bir yılda birikimlerini 3 aya kadar vadeli TL mevduatta çeviren tasarruf sahipleri "negatif reel getiri" ile karşı karşıya kaldı, yani reel olarak zarara uğradı. Geçen yıl 24 Mart'ta yıllık yüzde 14 olan yıllık basit faiz üzerinden açılan ve 22 Eylül'de yüzde 33,54'e çıkan yıllık basit faizle yenilendiği varsayılan 6 aya kadar vadeli mevduatın bu yıl mart sonu itibarıyla stopajdan arındırılmış yıllık bileşik faiz getirisi yüzde 23,64 düzeyinde oluştu.

Enflasyondan arındırıldığında altı aya kadar vadeli mevduatın son bir yılda reel olarak yüzde 26 zarar ettirdiği belirlendi. Geçen yıl aynı tarihte açılan bir yıl vadeli mevduatın yıllık basit faizi yüzde 12,79 düzeyinde bulunuyordu. Söz konusu mevduat bu yıl aynı tarihlerde stopajdan arındırıldığında yüzde 12,15 faiz getirdi. Son bir yılda bir yıl vadeli mevduatta reel bazda yüzde 32,9 net zarar oluştu.

Faizler neden yükseliyor?

İç talepteki canlılık, tüketimde arza oranla yüksek artış fiyatlar genel seviyesini yukarı iterek enflasyonu yükseltiyor. Merkez Bankaları, enflasyon tehdidi gördüğünde faiz oranını artırır. Böylece toplam talebi düşürerek enflasyonu frenlemeye çalışır.

Merkez Bankası, bankalara ihtiyaçları olduğunda borç verir veya bankalar nakit fazlalarını Merkez Bankasına yatırabilir. Merkez Bankası tarafından belirlenen bu faize politika faizi deniyor. Merkez Bankası'nın bankacılık sektörü ile para alışverişinde uyguladığı bu faiz sektörün mevduat ve kredilere uyguladığı faizlere de yansıyor.

Bankalar mevduat yoluyla topladıkları fonları, kredi olarak kullanıyor ve aradaki faiz marjından kar elde ediyor. Mevduat ve benzeri araçlara verilen yüksek faiz, parası olanların tüketim iştahını keserek, onları tasarrufa yöneltiyor. Tüketimde daralma ile ekonomide yaşanan soğuma fiyat artışlarına takoz oluşturarak, enflasyon hızını kesiyor. Ancak yüksek kredi maliyetleri de üretim ve yatırım maliyetini yükseltiyor. Bu durumda ihracat yoluyla dış piyasalara daha fazla yöneliş gerekiyor.

Negatif reel faiz nedir?

Faiz karşılığı (bankaya) ödünç verilen bir birikimin, dönem sonundaki bileşik faiz getirisinden enflasyon etkileri çıkarıldığında, net getiri oranı bulunuyor. Bileşik faiz getirisi ilgili dönemdeki enflasyondan daha yüksekse, birikim sahibine enflasyondan arındırıldığında bulunan oran kadar net reel getiri sağlanmış oluyor. Net getiri, ilgili dönemde gerçekleşen enflasyondan daha düşükse, “negatif reel faiz” getirisi ortaya çıkıyor.

Bu durumda parasını ödünç veren tasarruf sahibi reel olarak zarara uğruyor. Bu durum, faiz getirisi ile birlikte oluşan yeni tutarın piyasadaki yeni fiyat düzeyine göre ederinin, başlangıçtaki ana paranın alım gücünden de düşük olduğu anlamına geliyor. Bileşik getiri ilgili dönemdeki enflasyonla aynı düzeyde ise tasarruf sahibi reel bazda ne kazanç ne de zarar yaşamış, başka deyişle birikimi ancak enflasyona karşı korunmuş oluyor.

Tasarruflar neden altına, dövize yöneliyor?

Savaş, pandemi, siyasi gerginlik ve benzeri istikrarsız ve ekonomide belirsizliğin arttığı dönemlerde ulusal paraya güvenin azalması sonucu yurttaşların altın ve dövize yatırım eğilimi artıyor. Müzmin enflasyonist dönemlerde de enflasyona karşı eriyen birikimlerinin değerini korumaya çalışan halkın birincil tercihi döviz oluyor.

Ekonomide politika tercihlerinde, özellikle para politikasında köklü değişimler de birikimleri dövize yöneltebiliyor. Özellikle Merkez Bankası’nın müdahale politikasına son vererek kurları serbest bırakmayı tercih etmesi, kurdaki sıçrama sayesinde spekülâtif kazanç elde etmek isteyenleri dövize geçmeye yöneltiyor. Geçen yılki genel seçimlerin ardından müdahalenin gevşemesi ile yaşanan kur şoklarının, geçmişin hafızası ile bir kesimi bu seçim öncesinde de dövize yönelttiği dikkati çekiyor.

Ana faktörlerden faizdeki düşüş süreci iç talebi körüklerken, yükseliş süreci birikimleri TL cinsi finansal araçlara yatırıma yönelterek dövize ilgiyi azaltıyor. Ancak bunlardan bağımsız olarak ülkenin dış kaynak dengesi döviz kurları üzerinde belirleyici bir faktör. Dış kaynak açığının etkisiyle kurlarda yükseliş kronikleştikçe dövize yatırım güvenli ve kârlı görülüyor.

Abdulkadir Selvi

Sandıktan çıkan mesajlar

SEÇİMLER bitti. Millet sandıkta mesajını verdi.

Şimdi sıra sandıktan çıkan sonuçların değerlendirilmesine geldi. Millet sandıkta iktidara da muhalefete de önemli mesajlar verdi. İktidarı uyardı, muhalefete kredi açtı.

Bir de sıra seçim sonuçlarının nasıl yönetileceğine geldi. CHP başarıyı, AK Parti seçim başarısızlığını yönetecek. Başarıyı da başarısızlığı da yönetmek önemli.

İYİ PARTİ HEZİMETE UĞRADI

2023 seçimlerinden sonra Meral Akşener, başarısızlığı yönetemedi. Partisine yeni bir ruh, yeni bir enerji veremedi. Tam aksine başarısızlığı derinleştirdi. Sonuç ortada. İYİ Parti bu seçimde hezimete uğradı. Akşener, kaçınılmaz olarak olağanüstü seçimli kongreye gitme karar aldı.

İYİ PARTİ KONGREYE GİDİYOR

Meral Akşener'in aday olup olmayacağı belli değil. Çekilebilir. Emanetçi bir adayı destekleyebilir. Ama Akşener ne yaparsa yapsın İYİ Parti birkaç adayın yarışacağı bir kongreye gidecek. Koray Aydın, Müsavat Dervişoğlu ve Kürşat Zorlu ile Bilge Yılmaz potansiyel genel başkan adayları. Elbette ki kongreyi adaylardan biri kazanacak ama sorun şu ki ortada parti kalmadı. 14 Mayıs seçimlerinde yüzde 9.6 oy alan İYİ Parti bu seçimlerde yüzde 3'e geriledi.

TABELA PARTİSİ OLDULAR

Bu seçimler büyük iddialarla ortaya çıkan DEVA, Gelecek, Saadet ve Demokrat Parti'yi tabela partisi konumuna düşürdü. Saadet Partisi ve Demokrat Parti için söylemiyorum ama AK Parti'yi parçalamak üzere kurdurulan DEVA ve Gelecek partilerinin nefesi yeni bir seçime yetecek mi emin değilim.

AK PARTİ'DE DEĞERLENDİRME SÜRECİ

AK Parti seçim gecesinden itibaren değerlendirme sürecini başlattı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan balkon konuşmasında, “31 Mart seçimlerinin neticelerini açık yüreklilikle değerlendireceğiz, özeleştirimizi cesaretle yapacağız” dedi.

İl il, ilçe ilçe, sandık sandık değerlendirme yapılması gerekiyor. 2023 Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde de il ve ilçe bazlı değerlendirmeler yapıldı. Ben onu kast etmiyorum. O zaman istatistik gibi bakıldı. Ama seçimler istatistik değildir.

EKONOMİ SİNYAL VERDİ

1- Ekonomi. Demirel’in, “Tencerenin götürmeyeceği hiçbir iktidar yoktur” sözünün önemi bir kez daha ortaya çıktı.

Cumhurbaşkanlığı seçiminde de ekonomi etkiliydi. Ancak beka sorunu öne çıktı. Ekmeksiz yaşarım ama vatansız yaşayamam duygusu baskın geldi. Ama seçmen ekonomiyle ilgili faturayı yerel seçimlerde kesti.

EMEKLİLER BELİRLEDİ

2- Bu seçime emekliler damgasını vurdu. Geçim sıkıntısını derinden yaşayan emekliler muhalefete oy vererek, iktidarı uyardı. Emekliler AK Parti’nin doğal tabanını oluşturuyordu. Memurlara yapılan seyyanen zamdan sonra adalet duyguları incindi. Seçimlere katılım oranının düşük olmasının bir nedeni de emeklilerin bir bölümünün sandığa gitmemesi oldu.

3- Aday tespitindeki hatalar.

Bu liste uzatılabilir.

GEÇMİŞ SEÇİMLERDE YAŞANDI

AK Parti hiçbir seçimde bu denli gerilemedi. Ama seçimlerde geriye düşüp bir sonraki seçimde sıçrama yaptığı zamanlar oldu. 2009 yerel seçimlerinde yüzde 38’e düşen AK Parti 2011 seçimlerinde yüzde 49.8’e sıçradı. Yine 7 Haziran 2015 seçimlerinde yüzde 40 aldı. 5 ay sonra yapılan 1 Kasım seçimlerinde ise yüzde 49’a çıktı. AK Parti 2028 seçimlerinde aynı başarıyı tekrar edebilecek mi?

Bu kez farklı bir yöneliş söz konusu. Bundan sonraki süreci sadece AK Parti’nin yapacakları değil, muhalefetin hataları da belirleyecek

ERDOĞAN’IN MESAJLARI

Cumhurbaşkanı Erdoğan, balkon konuşmasında yeni sürecin yol haritasını da ortaya koydu.

EKONOMİDE POPÜLİST POLİTİKALAR YOK

1- Mevcut ekonomi politikalarının devam edeceğini söyledi. Popülist adımlardan uzak durulacağı güvencesini verdi. Seçimlerden sonra piyasalarda büyük dalgalanmaların yaşanmamasında bu güvence etkili oldu.

ERKEN SEÇİM YOK

2- Erken seçim yok mesajını verdi. “Önümüzde hazine değerinde 4 yıldan uzun bir süre var” diye konuştu.

3- “Millet iradesine saygılıyız” dedi. “Hiçbir surette milletimizin kararına hürmezsizlik etmeyeceğiz” dedi.

DEĞİŞİM MESAJI

4- Değişim mesajı verdi. Erdoğan 2019 yerel seçimleri ve 2023 Cumhurbaşkanlığı seçimlerinden sonra değişim beklentisini karşılamamıştı. “Seçim sonuçlarına göre gereken adımları atacağız” diye konuştu.

YENİ BAŞLANGIÇ SİNYALİ

5- “31 Mart seçimleri bizim için bir yenilgi değil, bir dönüm noktasıdır” diyerek seçimleri bir bitiş olarak değil tam aksine yeni bir başlangıç olarak gördüğünü söyledi.

YİĞİT DÜŞTÜĞÜ YERDEN KALKAR

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Siirt'te okuduğu bir şiir yüzünden hapse girdikten sonra 3 Kasım 2002 seçimlerine siyasi yasaklı olduğu gerekçesiyle sokulmamıştı. Ara seçimde Siirt'ten aday olunca, “Yiğit düştüğü yerden kalkar” dediler. Seçmen AK Parti'ye önemli bir uyarıda bulundu. Gemi denizde fırtınaya yakalanabilir ama önemli olan dümeninde tecrübeli bir kaptan varsa sahile ulaşır. AK Parti'nin en önemli şansı başında Erdoğan gibi tecrübeli bir liderin bulunması.

DİYET BORCU

Ekrem İmamoğlu, DEM Parti'nin desteğiyle seçimleri kazandı ama DEM Parti ilk günden diyet borcunu ödetmek istedi.

DEM Partili Meral Danış Beştaş, “İmamoğlu ‘bu oylar benimdir’ demesin sakın. Aldığı oylar onun değil. Bizim oylarımızdır” dedi. 2018 seçimlerinden sonra da HDP'li Fatma Kurtulan Meclis'te, “İYİ Parti, size söylüyorum şu an koltuklarınızda HDP'nin oylarıyla oturuyorsunuz” diye seslenmişti.

Esfender KORKMAZ

Ekonomide değişim olur mu?

Borsa döviz ve altın gibi finansal yatırım araçları aşırı kırılgandır. Seçim sonrası ilk günde finansal yatırım araçlarında hareket değişmedi ve seçim öncesinde olduğu gibi devam etti.

Yerel seçimlerde siyasi iktidarın kaybetmesinin ekonomik etkileri de olacaktır.

1.Siyasi kararlar ekonomik konjonktürü etkiler.

Yerel seçimler ekonomi yönetimini değiştirmeyeceği için, teorik olarak ekonomik konjonktürü de etkilememesi gerekir. Ancak bu seçimde durum değiştirdi.

2023 seçimlerine kadar ve 2023 seçimlerinde, AKP Genel Başkanı Erdoğan'ın muhalefette rakibi yoktu. Bugün Ekrem İmamoğlu, Mansur Yavaş ve Özgür Özel daha güçlü rakiplerdir. Toplumun demokrasi talebi değişim rüzgârı, güçlü rakipler getirdi. Toplumda Siyasi İslam endişesi vardı ve gelecek için belirsizlik yaratıyordu. Bu belirsizlik kalktı.

Siyasi iktidar güven oylaması isteyerek, erken seçime gidebilir ve AKP kadroları değişebilir. Bu seçenek çok olası görünmüyor.

Siyasi iktidar parlamenter sisteme geçiş isteyebilir. Bunu CHP de istediği için Meclis çoğunluğu ile Anayasa'da değişiklik yapılabilir. Bu olasılığa kesin olur veya olmaz diyemiyoruz.

AKP'den kopuşlar hızlanabilir. Yeniden Refah'a geçişler artabilir. Bu durumda da AKP ekonomik istikrar için çözüm alternatiflerini artırabilir.

CHP'nin siyaseti para kazanma aracı olarak kullananları ve şaibe altında olanları temizlemesi; CHP de değişim rüzgârının yelkenlerini şişirdi. Bu değişim devam edecektir. Temiz siyaset demokrasinin yolunu açar.

2. Ekonomide gidişat ne olur?

Cumhurbaşkanı Erdoğan seçim konuşmasında “*Ekonomik yol haritası, orta vadeli program ve 12 kalkınma planı devam edecektir. Sonuçları bu yılın ikinci yarısında alacağız*” dedi.

Ancak bu söylem piyasaları ve iktisadi ajanları tatmin etmedi. Çünkü 6 ay önce açıklanan orta vadeli program, bu 6 ayda istikrarı daha çok bozdu. Dahası nasıl olur da ilk 6 ayda istikrarı daha çok bozan bir program 8 ay sonra etkili olmaya başlar?

3.Şartlar zorlar da, siyasi iktidar daha akılcı çözümlere gider mi?

Siyasi iktidar eğer ekonomik krizi çözmek isterse atacağı birbirine bağlı iki adım var;

Birisi; Cumhurbaşkanının ekonomiye ve bütçeye müdahalesini sınırlamak, Merkez Bankası’nı yeniden bağımsız yapmak ve yeni bir ekonomi yönetimi oluşturmak.

İkincisi; IMF ile stand-by düzenlemesine gitmek. Bu kapsamda istikrar programı yapmak ve mülkiyet güvencesini teminat altına almak.

Böyle olursa

*IMF’den kredi gelir;

*IMF çıpa olduğu için yabancı yatırım sermayesi gelir;

*İstikrar programında, üretimde ithal girdi payının azaltılması ile cari açık azalır.

Siyasi iktidar, AYM ve AİHM kararlarını uygulamaz ise ve yargıda bağımsızlık adımı atmazsa, IMF de stand-by yapmaz.

Bir başka IMF’li çözüm, AKP’nin güvenli adımlar atması halinde IMF’den anlaşma yapmadan kredi almasıdır. Ancak bu şekilde alınacak kredi, Türkiye’yi yalnızca birkaç ay idare eder.

Sonuç;

Yerel seçimler muhalefete hazır ol görevi verdi. CHP’nin değişim kararını onayladı. CHP’nin demokratik, şeffaf ve çözüm odaklı politikalarını geliştirmesi gerekir.

Siyasi iktidara da demokrasi talebini ilettiler. AKP’nin de başkanlık sisteminin işe yaramadığını görmesi ve parlamenter rejime dönmek için çalışma yapması gerekir.

İbrahim Kahveci

İmamoğlu'nun sırtındaki o el...

Bir film den küçük bir bölüm... Çocuk ağır hastalık geçiriyor ve ailesi fark edemediği için komaya girerek hemen ameliyata alınıyor. Yaşamayı mucize olmasına rağmen ameliyattan sağ çıkıyor.

Lakin bir fark var. Çocuk ameliyat esnasında anne ve babasının bekleme salonunda ne yaptıklarını tek tek sıralıyor. Özellikle annesinin arkadaşları ile topluca dua ettiklerini... Ve kendisini o duaların kurtardığını...

Gözümün önünden gitmeyen sahne: Ekrem İmamoğlu konuşmasını uzatıyor, çünkü sırtında bir teyzenin eli... Ve konuşmasını uzatmasının nedeninin de o dua için olduğunu söylüyor.

Ve gözümün önünden gitmeyen bir başka sahne: Gazze'de öldürülen çocuklar...

İsrail'e her türlü silah ve askeri destek malzemesi dâhil sınırlandırılmamış mal ticaretini sürdürenler... Ve yine onların kendi mahallelerinde Gazze için ağlıyor görülmeleri...

Siyonist Müslümanlığı böyle bir şey olsa gerek.

Rahmetli Necmettin Erbakan'ın uyardığı ama benim dâhil çok fazla kişinin gözünden kaçan konu...

Türkiye 31 Mart seçimlerinde önemli mesajlar verdi.

1- Büyük değişim görülmesine rağmen aslında YRP sayılmazsa muhalefet hala yüzde 50'nin altında kalmış durumda. Burada adayların partilerden çok farklı olmaları önemli. Bu farklılık yeni yol haritasına ışık tutuyor.

2- CHP'ye kredi verilmiş gibi gözüküyor. Bu kredi daha çok muhalif oyların CHP'de toplanması oldu. İktidardan geçiş henüz yok.

3- Eski klasik CHP yeni beklentilerin oluştuğu CHP'yi yine eski bir CHP'li ağzından zetleyeyim: Liboş-liboş geliyorlar.

4- Muhalefetin büyük görevi CHP'ye verildi. Muhtarlara sekreter vaadi tutmadı ama mesela çalışmak ve çalışanın kazandığı bir vaat tutabilir. Artık bunu CHP hesaplayacak ve vaat edecek. Yükleri çok ağır

Ve değişim isteği.

Özellikle toplumsal kucaklaşma yükü de artık CHP üzerinde. Örneğin bu sabah ezanlar susmadığı gibi Ahmet Akın'ı Balıkesir'de gördük. (Seçim ncesi değil, seçim sonrası)

Bir bakıma bu yolun mimarı Kemal Kılıçdaroğlu ama bu mimariyi daha ileriye taşıyanlar kazanıyor. Ekrem İmamoğlu ve Mansur Yavaş bunlara birer rnek...

Bir başka örnek daha var. Mesela herkes Adıyaman'ı örnek gösteriyor ama benim için Amasya'da bir başka rnek.

Toplumu kucaklayan, kaynaştıran kazanıyor. Hizmet yapan, hesap veren kazanıyor.

Kaybedenleri saymaya gerek yok. Çünkü CHP-SHP açısından eski yerel seçim zaferlerinin ardından yaşanan büyük çöküşler yeterli...

Gelelim iktidara.

Onlar zaten ayrı dnyadalar. Onlara uyarı vs gerek yok.

Hala bütün akarlar Hazine garantili müteahhitlere. Emekliye-memura-işçiye yılda 2 zammı 1'e düşürüyorlar ama Hazine garantili müteahhitlere yılda 4 zammı hemen yapıyorlar.

Başka sze gerek var mı?